

آشنائی با دوشرکت تعاونی مصرف محلی در تهران

● نحوه تشکیل

بعد از اینکه در شورای محلی تصمیم برای تشکیل یک شرکت تعاونی ایجاد شود، اولین اقدام تعیین محل بود که نام آن بنیاد مستضعفان یکی از ساختمانهای مصادره شده برای اینکار اجاره شده بنیاد حدود ۵۰٪ در میزان اجاره تخفیف داده است و اکسوز اجاره‌های کسبه داده میشود و حدود ۱۲۵/۰۰۰ ریال است، پس از اینکار اطلاعیه‌هایی چاپ و در محل توزیع شد که مردم دعوت شدند به خرید سهم، با توافق افراد مبلغ هر سهم ۵۰۰۰ ریال تعیین شد. البته ابتدا این مسئله در محل چندان مورد استقبال واقع نشد تنها ۱۴۰ نفر سهام خریدند و کل سرمایه اولیه یک میلیون و ۷۵۰ هزار ریال جمع آوری شد اولین مجمع عمومی در ۲۵ فروردین سال ۱۳۵۰ با حضور حدود صد نفر از کل سهام داران تشکیل گردید و بدین ترتیب اولین مرحله تأسیس تعاونی طی شد.

● اعضای هیئت مدیره و مدیر عامل

اعضای هیئت مدیره این شرکت ۵ نفر می‌باشند که همه بصورت افتخاری کار میکنند اعضای هیئت مدیره چون اکثرًا "بازنشسته‌هاستند بقیه دارای شغل دولتی و غیر دولتی می‌باشند نظر مالی نیازی به دریافت دستمزدها ندارند. سه نفر از اعضای هیئت مدیره بازنشسته هر کدام سهم خرید هاند. یک نفر از اعضای هیئت مدیره فرش فروز ۳۰ سهم خرید هاند. نفر دیگر از اعضای هیئت مدیره کارمند بانک ۲ سهم خرید هاند. شرکت علاوه بر مدیر عامل دو بازرسان نیز دارد هر کدام وظایف خود را انجام میدهند.

اعضای فعال موسس نیز بوده است تهیه شده است. در مورد انگیزه تشکیل تعاونی ابتدا باید گفت که این محله دارای یک شورای محلی بوده است که به مسائل و مشکلات مردم در موارد توزیع مسواک، غذائی و سوخت و غیره رسیدگی میکرد هاست. ولی چون کسبه محل اکثرًا "گرانفروشی و اجحاف میکردند و گاهی اجناس را به قیمت بسیار زیادتر از قیمت تعیین شده توسط دولت می فروختند. در نتیجه اعضای این شورا به فکر ایجاد یک شرکت تعاونی می افتند که بتوانند از این طریق مایحتاج عمومی را مستقیماً تهیه کرده و با نرخ عادلانه در اختیار اهالی محل قرار دهند.

مقدمه: گزارشی که در زیر مطالعه می کنید از دوشرکت تعاونی مصرف محلی تهیه شده است این دو تعاونی یکی در شمال شهر و یکی در جنوب شهر واقع است و از این جهت می تواند مقایسه های باشد بین آنها و خواننده می تواند مشکلات و نارسائی ها و همچنین پیشرفتها و امکانات و امتیازاتی که داشته اند بررسی نماید به امید اینکه شرایطی حاصل آید تا تبعیضات و نابرابری ها در این مورد بر طرف شود.

الف - شرکت تعاونی مصرف شمال غرب عباس آباد
● انگیزه تشکیل شرکت تعاونی مطالبی که در مورد این تعاونی می خوانید از زبان یکی از اعضای هیئت مدیره شرکت که جزو

● فروشگاه و نحوه اداره آن

محل فروشگاه همانطور که گفته شد یکی از مازل مواردی شده است که از نظر وسعت مناسب است بطوریکه قفسه بندی منظم و کامل همراه با چند یخچال بزرگ را در خود جای داده است و همچنین فروشگاه دارای انبار و سردخانه‌های بالا صفر و زیر صفر نیز می باشد و از این جهت می تواند بر احتی گوشت و سایر مواد غذایی را مستقیماً نگهداری کند. امکانات اولیه فروشگاه در حدود ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار ریال هزینه برداشته است.

انگیزه تشکیل این تعاونی

تهیه اجناس از دست اول و قرارداد آن در دسترس مردم با نرخ عادلانه است.

ماهانه ۶۰/۰۰۰ ریال استخدام نموده است که بگفته شخص یا سخگو که عضو هیئت مدیره است این روش با صرفه تر از این است که اجناس را بصورت آزاد با وانت حمل نمایم.

● منابع تهیه کالا

این شرکت عضو اتحادیه شرکتهای تعاونی مصرف است و اکثر کمکهای خود را از آن می گیرد و از این جهت از اتحادیه و کمکهای آن بر از رضایت می نماید. تماسهایی نیز با تعاونی شهروروستا داشته اند تا بتوانند با استن قرار دادی مقداری از اجناس را از آنجا تهیه نمایند لکن چون شرایطی که شهروروستا پیشنهاد کرده مانع استقلال شرکت می شده است از عقد قرارداد منصرف شده اند. در مورد کمکهای وزارت بازرگانی و سازمان مرکزی تعاون نظر هیئت مدیره بر این است که تاکنون هیچگونه کمکی از طریق این ارگان ها به این تعاونی نشده است.

● سودویژه

شرکت مورد نظر از آن جهت که نیازها تاسیس است هنوز سود ویژه سالانه نداشته ولی هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت سعی می کنند سود ویژه‌های مطابق با اساسنامه که ۶٪ است به اعضا تعلق گیرد و برای اینکار با رساندن حقوق پرسنلی به میزان ناچیزی سعی در یافتن آورده هزینه‌ها شده است. عضو یا سخگو در این مورد اطمینان داشت. چون سهام داران از ما انتظار دارند که در پایان سال سود ویژه آنها داده شود ما هم سعی داریم که کارهای تعاونی را بطور رایگان انجام دهیم تا سود داشته باشیم. وی ادامه داد " اگر مردم حساب کنند و قیمت اجناسی را که از اینجا می خرید با آنچه که از مغازه می خرید مقایسه کنند یک ماهه شاید پولی را که برای خرید سهم داده اند مستهلک شده باشد زیرا که اجناس، در بعضی موارد حدود ۲۰٪ از بازار آزاد ارزان تر است.

شرکت تعاونی مصرف شهرک طالقانی

اداره فروشگاه توسط یک مدیر انجام میشود که از افراد بازنشسته است و بدون دستمزد مشغول به کار است. طریقه کار بدین شکل است که همما جناسی که برای شرکت خریداری می شود تحویل مدیر فروشگاه می شود و وی در مقابل رسید تحویل هیئت هیئت مدیره و مدیر عامل می دهد، از این به بعد کار فروش، سود و زیان و نظارت بر همه کارها و انبار فروشگاه همگی زیر نظر مدیر فروشگاه انجام می شود. و مدیر عامل و هیئت مدیره هر سه ماه یکبار دفاتر را بررسی کرده و عملیات را کنترل می کنند.

علاوه بر این شرکت یک حسابدار تمام وقت نیز دارد که کار او نیز توسط مدیر عامل و هیئت مدیره بهمان صورت بالا کنترل می شود. از لحاظ حمل و نقل اجناس، شرکت یک وانت بزرگ را با راننده اش

● وضعیت فعلی

در حال حاضر تعداد اعضاء حدود ۱۵۰۰ نفر رسیده است که در حال افزایش نیز می باشد، شرکت ظرفیت قبول ۵۶۰۰ عضو که تمام اهالی محل هستند را دارد. میزان فروش روزانه بسیار خوب است و استقبال می شود.

اعضای هیئت مدیره اکثراً از افراد بازنشسته هستند که بصورت افتخاری کار می کنند.

● مشکلات تعاونی

عمده ترین مشکل، تهیه اجناس و کالاهای نرخ تجارتي و دست اول است، اتحادیه تعاونی ها که منبع اصلی توزیع کالا می باشد، اجناس را با سود ۴٪ می فروشد که بگفته پاسخگو این بافلسف ایجاد تعاونی معايرت دارد.

اجناس شرکت تعاونی در بعضی موارد حدود ۲۰٪ از بازار آزاد ارزان تر است

● پیشنهادات

از جمله پیشنهاداتی که بوسیله عضو هیئت مدیره مطرح شد: گسترش تعاونیها بدین صورت که دولت و خصوصاً " وزارت بازرگانی به افرادی که تصمیم به ایجاد تعاونی دارند کمک نماید که هر چه زودتر بتوانند تعاونی ها گسترش یابند و در مورد تهیه کالا به نرخ تجارتي دولت باید جنس را با نرخ دولتي و بدون واسطه در اختیار تعاونی ها قرار دهد تا از گرانی جنس کاسته شود.

ب - شرکت تعاونی مصرف شهرک طالقانی .
انگیزه تشکیل تعاونی

این گزارش نیز برداشتی می باشد از سخنان یکی از اعضاء هیئت مدیره شرکت که از موسسین نیز بوده است انگیزه تشکیل این شرکت تعاونی که در یکی از شهرک های حاشیه تهران در منطقه جوانرود قصاب واقع شده است را می توان بیشتر مسئله تورم و بالا بردن نرخ ارزاق عمومی و گرانی فروشی کسبه و نیاز به یک اقدام فوری برای کمک به طبقه مستضعف دانست. خصوصاً " اینکه اکثریت قریب به اتفاق ساکنین این مناطق را

فروشگاه تعاونی مصرف شمال غرب عباس آباد

طبقات محروم و مستضعف تشکیل میدهد. از این جهت زمینه ها و عوامل بوجود آمدن این انگیزه کاملاً " مشخص و آشکار می باشد. و حال می پردازیم به بررسی وضعیت این تعاونی .

● نحوه تشکیل و تعداد اعضاء و میزان سرمایه اولیه

نحوه تشکیل شرکت را بهتر است از زبان پاسخگو که عضو هیئت مدیره می باشد بشنویم: " ما ابتدا که مسئله تشکیل تعاونی برایمان مطرح شد تبلیغ را از داخل مسجد شروع کردیم. چند شب پس از نماز مسئله را توضیح دادیم و شکافتم مردم را دعوت به خرید سهم کردیم. و با مشورت

همه قیمت هر سهم را ۱۰۰ تومان قرار دادیم . ابتدا چند روزی بحث در مسجد بود . عده‌ای مخالفت می‌کردند ، عده‌ای مردم را به نخریدن سهم دعوت می‌کردند و به ما تهمت هائی می‌زدند ، ولی بهر حال مسئله جای خود شرادر مردم باز کرد و مردم آمدند و در همان مرحله اول ۳۰۰ سهم بفروش رفت . از این نظر سرمایه اولیه این شرکت تعاونی حدود ۳۱ هزار تومان بود . بعد برای انتخاب محل من خودم این محل را ابتدا مجانا " برای شرکت تعاونی در اختیار مردم گذاشتیم (محل مذکور مغازه‌ای سه در چهار است) و اینجا تعاونی پایه گذاری شد . بعد در مجمع عمومی که تشکیل شد اجاره اینجارا تقاضا کردم که موافقت شد ماهیانه ۱۵۰۰ تومان پرداخت شود ولی ۵۰۰ تومان آنرا تخفیف دادم و اکنون اجاره محل تعاونی هزار تومان می‌باشد . " محل شرکت ، اطاق کوچکی است که چند ردیف قفسه بندی دارد و چند قلم کالا مثل حبوبات یا مایع ظرفشویی در آن وجود داشت .

دولت و خصوصاً وزارت بازرگانی می‌بایستی به افرادی که تصمیم به ایجاد تعاونی دارند کمک نماید تا هر چه زودتر تعاونیها گسترش یابد.

● وضعیت فعلی

در حال حاضر این تعاونی ۷۵۰ نفر عضو دارد و با سرمایه حدود ۸ هزار تومان مشغول بکار است . محله‌ای که این تعاونی در محدوده آن واقع شده است حدود ۲ هزار خانوار زندگی می‌کنند ولی بدلیل اینکه تنها تعاونی منطقه است از محله‌های خارج از محدوده تعاونی نیز عضو شده‌اند . البته در حال حاضر تقاضای

فروشگاه تعاونی مصرف شهرک طالقانی

زیادی برای عضویت وجود دارد ولی بدلیل نبودن جنس و کمبود سهمیه ، اداره همین تعداد عضو فعلی نیز به سختی میسر است . بعنوان مثال برای ۷۵۰ خانوار که عضو تعاونی هستند اتحادیه سهمیه‌ای معادل ۵۰۰ عدد مرغ قائل شده است که بهر خانوار کمتر از یک مرغ می‌رسد ، از این نظر این مسئله مشکل عمده‌ای ایجاد کرده است که در قسمت مشکلات بیشتر روی آن بحث خواهد شد . در زمینه آموزشی ، حسابدار شرکت که از اعضای هیئت مدیره نیز هست یک دوره آموزشی حسابداری در مرکز آموزش تعاون دیده است و اکنون با گروهی از برادران جوان در این محصل روی مسئله حسابرسی کاری کنند و به آنان آموزش می‌دهد .

عمده‌ترین مشکل شرکت تعاونی تهیه اجناس و کالاها بصورت دست اول است .

● مشکلات تعاونی

یکی از بزرگترین مشکلات این تعاونی مسئله تهیه جنس بصورت دست اول است و آنهم به مقداری که کفایت اعضای آنرا نماید . اتحادیه تعاونی ها درست نمی‌تواند این تعاونی را تغذیه کند و آن دو نوع کالائی که قرار است به این تعاونی بدهد (برنج و مرغ) مقدارش بسیار ناچیز است در نتیجه اعضای هیئت مدیره دائما " بر سر کمبود جنس و تقسیم کالا با مردم درگیری دارند . مشکل دیگر نداشتن وسیله برای حمل و نقل کالا است که آنها مجبور هستند با وسیله نقلیه آزاد کالا را حمل نمایند که خود بر قیمت کالا می‌افزاید . اعضای هیئت مدیره معتقدند که وزارت بازرگانی به آن صورت ممکن به مشکلات آنها رسیدگی نمی‌کند و عملاً " شرکت تعاونی را بطور موثر یاری نمی‌نماید .

پیشنهادهات

پیشنهاداتی که از طرف نماینده هیئت مدیره این شرکت مطرح شد بیشتر در رابطه با مسئله گرانی تورم و کوتاه کردن دست واسطه‌ها و گسترش تعاونیها و مسائلی از قبیل بوداست. در مورد مسئله تورم، نظر بر این بود که دولت بایستی مستقیماً "توزیع کالا را از تولیدکننده به مصرف کننده را در اختیار بگیرد. به این ترتیب که اولاً" به ایجاد و گسترش تعاونیها کمک نماید، ثانياً "توزیع کالا را در تعاونیها بصورت مستقیم زیر نظر بگیرد یعنی مستقیماً "کالا را از تولید کننده بخرد و به میزان نیاز هر تعاونی باقیمت تجارتي در اختیار آن بگذارد.

برای فروش کالا در تعاونی نیز ناظر تعیین نماید که خدای نکرد سوءاستفاده‌ای پیش نیاید. و اینرا تنها راه حل برای کوتاه شدن دست واسطه‌ها و توزیع عادلانه جنس بین مردم و کنترل قیمتها می دانست. پیشنهاد دیگری که مطرح شد مسئله انعام تعاونیهای کوچک در تعاونیهای بزرگتر نظر سازماندهی و اداره بود که این عضو هیئت مدیره اظهار داشت که ما کلاً "آماده‌ایم تا در صورت پیشنهاد این مسئله از آن استقبال نمائیم. بهر حال مسئله‌ای که محور پیشنهادات را تشکیل میدهد همان مسئله کنترل توزیع کالا توسط دولت و حتی الامکان پذیرفتن مسئولیت توزیع کالا توسط دولت و وزارت بازرگانی است که به این ترتیب مشکل تهیه کالای تعاونیها با نرخ اولیه به مقدار مورد نیاز حل شود و جنس راحت‌تر و باقیمت عادلانه به دست مردم برسد.

نظرات سازمان مرکزی تعاون

آنچه از سخنان عضو محترم هیئت مدیره تعاونی عباس‌آباد برداشت می‌شود، اینست

موضوع را مشخص می‌سازد که منظوروی از عدم کمک سازمان مرکزی تعاون کشور وزارت بازرگانی کمک مادی بوده است که دقیقاً "این سازمان از اعطای آن معذور است و با تجارتي که در رابطه با تعاونیهای کارمندی کسب نموده است است اینگونه تعاونیها را صرفاً "با اتکاء بر نیروهای مادی و معنوی خود مردم ترویج می‌دهد که تا کنون نتایج خوبی نیز بدست آمده است. البته بصورت غیر مستقیم با ترویج و تشکیل اینگونه تعاونیها از تضعیف قدرت خرید درآمدها جلوگیری می‌شود.

کمکهای دولت باید کلی و با برنامه‌ریزی باشد، که می‌تواند با پرداخت وجه هم توأم نباشد، که اثرات بارزتری از خود نشان دهد بعنوان مثال، گسترش تعاونیهای مصرف که ارزش واقعی حقوقها و درآمدها را افزایش می‌دهد از افزایش حقوق که تورم را متعاقباً موجب خواهد شد جلوگیری می‌نماید.

باید دقت کرد که ترویج اینگونه تعاونیها که هم اکنون نیز سریعاً "در حال گسترش است با تلاش دولت از کانال سازمان مرکزی تعاون کشور متمرکز واقع شده است. شاید بعضی از جریبان تلاشهای پی‌گیر این سازمان در رابطه با توجیه بقیه ارگانها و بیاری طلبیدن آنها بی‌اطلاع باشند. استهلاك ۵۰۰۰ ریال بهای یک سهم در طول ماه را که عضو مورد نظر اشاره می‌نماید آنرا ناشی از اختلاف بهاء کالا می‌دانند در واقع کمکهای غیر مستقیم دولت از طریق ترویج اینگونه تعاونیهاست. اما این همه مانع از آن نیست که ارگانهای مختلف دولتی و خصوصی مرتبط در حل مشکلات تعاونیها از کوششی مضایقه فرمایند. واگذاری زمینهای با یرشهری و ساختمانهای تخلیه شده و دیگر امکاناتی که در سامان دادن تعاونیها موثر است و نیز فروش مستقیم و ارزان ابزار کار مورد نیاز و بهبود سیستم کالارسانی و دادن اولویت‌های خاص و بهره‌گیری مناسب از وسائل ارتباط جمعی

در آموزش اعضاء می‌تواند در شکل تعاونیها نقش بارزی ایفا نماید. عضو بسیار خوب دیگری از هیئت مدیره تعاونی شهرک طالبانی که اظهاراتشان خالصانه و ناشی از اعتمادی است که به دولت مکتبی و جمهوری اسلامی دارند به مشکلات و مسائل تعاونی خود اشاره می‌نماید، ولی خوب است متذکر شویم که یکی از خصوصیات جمهوری اسلامی بهره‌گیری از شیوه‌های مردمی بعنوان سازوی اجرائی است.

دولت شدیداً "از دولتی شدن تعاونیها پرهیز دارد و محدود نمودن بخش خصوصی در اقتصاد کشور ناشی از تمایل بدولتی کردن نیست بلکه تعاون در جمهوری اسلامی نقش بسیار وسیع و گسترده‌تری ایفا خواهد کرد. این سازمان بعنوان ارگان رسمی دولتی و مسئول تعاون شدیداً "از دخالت در امور اینگونه تعاونیها حتی بعنوان بکارگزار ناظر دائم پرهیز دارد و معتقد به نظارت دورادور است.

عضو مذکور همچنین اشاره نمود ما است به مسئله دولتی شدن توزیع، باید گفت دولت ضمن اینکه تمام هم خود را صرف کوتاه کردن دست واسطه‌ها خواهد نمود شدیداً "از دولتی کردن توزیع پرهیز دارد، ولی تعاون را بعنوان یک شیوه مناسب بر میگزیند.

نکته دیگری که لازم به یادآوری است موضوع قراردادهاست که در اظهارات یکی از اعضاء هیئت مدیره تعاونی عباس‌آباد وجود داشت. باید در توضیح مطلب گفت که این قراردادها هم اکنون بصورت بسیار ساده‌ای که تنها حاوی تعهد در استرداد کوبین‌ها و خودداری از گرافروشی است که موارد با هم را مسئولین تعاونیها می‌توانند با کارشناسان سازمان مطرح فرمایند. خوشبختانه در حال حاضر تعاونیهای مصرف محلی از همکاری صمیمانه سازمان شهر و روستا برخوردارند که موجب امتنان است.